



TERMINOLOGIK TIZIM SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISHINING NAZARIY METODOLOGIK ASOSLARI

U.Nurmatova

Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat
o'zbek tili va adabiyoti universiteti

5 kurs talabasi

Sh.Eshbo'tayeva

Ilmiy rahbar:

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15341941>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 25-Aprel 2025 yil

Ma'qullandi: 28-Aprel 2025 yil

Nashr qilindi: 30-Aprel 2025 yil

KEYWORDS

Termin, terminologiya, birma'nolik, lingvistika, ilmiy muloqot, termin tizimi, o'zbek tilida terminlar, jadidlar davri, standartlash, milliy til, xalqaro integratsiya, terminlarning rivojlanish bosqichlari.

ABSTRACT

Mazkur maqolada termin tushunchasi va uning ilm-fan hamda texnika sohasidagi o'rni, xususan, o'zbek tilida terminlar tizimini shakllantirish jarayoni tahlil etilgan. Terminlarning birma'nolik, aniqlik, normativlik va tizimlilik kabi asosiy lingvistik xususiyatlari ko'rsatilib, dunyo miqyosida terminologiya bo'yicha yetakchi olimlarning ilmiy qarashlari keltirilgan. Shuningdek, O'zbekiston sharoitida terminlar rivojlanishi bosqichlari, jadidlar davridan mustaqillik yillarigacha bo'lgan jarayon, zamonaviy xalqaro hamkorlik va raqamli texnologiyalar davrida milliy terminologiyani boyitish masalalari yoritiladi. Maqola yakunida terminologiyani me'yorlash va muntazam ravishda yangilash, shuningdek, milliy va xalqaro hamkorlikda o'zbek tilining ilmiy salohiyatini oshirish bo'yicha tavsiyalar beriladi.

Termin tushunchasi lingvistikaning muhim yo'nalishi bo'lib, har qanday ilm-fan va texnika sohasida yetakchi rol o'ynaydi. Terminlar fan doirasidagi aniq tushunchalarni ifodalab, ilmiy muloqot, tadqiqotlar va texnologik jarayonlarda aniqlik va birma'nolikni ta'minlaydi. O'zbek tilida terminlar tizimining shakllanish jarayoni uzoq tarixiy ildizlarga ega bo'lib, jadidlar davridan boshlab mustaqillik yillarigacha bo'lgan turli bosqichlarda rivojlandi. Bugungi kunda esa xalqaro hamkorlik va raqamli texnologiyalar davrida terminlarni takomillashtirish, ularni milliy til qoidalari bilan uyg'unlashtirish masalalari muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Ushbu maqolada terminlarning lingvistik xususiyatlari, ularning boshqa lug'aviy birliklardan farqi, terminologiya fanining tamoyillari hamda o'zbek tilida terminlarning shakllanish bosqichlari tahlil qilinadi. Shuningdek, xalqaro terminlarni moslashtirish yoki ularni original shaklda saqlab qolish bo'yicha dolzarb bahs-munozaralar ham ko'rib chiqiladi.

ASOSIY QISM

Terminlarning asosiy lingvistik xususiyatlari – birma'nolik, aniqlik, normativlik va tizimlilik – ilm-fan taraqqiyotida ajralmas o'rin tutadi. Ko'plab olimlar (E.Wuster, M. T.Cabre, J.Lyons va boshqalar) terminning yuqori aniqligi va konnotativ neytralligini ta'kidlashadi.

Terminlar tildagi umumiy soʻzlardan farqli ravishda hissiy va obrazli ifodalardan xoli boʻlib, ilmiy tushunchani rasmiy yoki yarim-rasmiy darajada standartlashgan shaklda ifodalaydi.

Oʻzbek tilida terminlar tizimi jadidlar davridan boshlab shakllangan boʻlib, sovet davrida rus tili taʼsirida, mustaqillikdan soʻng esa milliy til meʼyorlari asosida takomillashdi. Bugungi raqamli zamonda xalqaro hamkorlikning kengayishi, ingliz tilidan kirib kelayotgan terminlar oqimi terminlarni original shaklda saqlash yoki mahalliyashtirish masalalarini yanada dolzarb qiladi. Ilmiy jamoatchilik orasida *internet*, *kompyuter* kabi terminlarni asliy shaklda qoʻllab turish yoki oʻzbekchallashtirish (*tarmoq*, *hisoblash mashinasi*) boʻyicha fikrlar bir qadar turlicha.

Terminlarning ilgʻor xorijiy tillardan olingan variantlari hamon davriy bahslarga sabab boʻlishi tabiiy. Masalan, *algoritm*, *matritsa*, *molekula*, *ion* kabi termini xalqaro miqyosda ham bir xil shaklda fanga singib ketgan. Shu bilan birga, ayrim terminlarning mahalliy ekvivalentini topish yoki keng isteʼmolda ishlatiladigan ruscha yoki inglizcha shaklida qoldirish boʻyicha aniq meʼyorlar toʻliq shakllanmagan. Shu bois ilmiy hamjamiyat, lingvistlar, tarjimonlar, darslik mualliflari terminlar boʻyicha meʼyoriy hujjatlar, yangi lugʻatlar va onlayn platformalarni birgalikda takomillashtirishlari muhim.

Termin tushunchasi tilshunoslikning maxsus sohasi boʻlib, ilmiy va texnik sohalarda muhim rol oʻynaydi. Filologiyada termin tushunchasi asosiy nazariy vosita sifatida fan sohasidagi tushunchalarni aniqlash, ifodalash va ulardan samarali foydalanishda muhim ahamiyatga ega. Lingvistika, adabiyotshunoslik, stilistika va boshqa filologik yoʻnalishlarda terminologiya bilimlarning uzviyligi va aniq ifodalanishini taʼminlab, ilmiy jarayonning ajralmas qismi hisoblanadi. Har bir fan va texnologiya tili oʻz terminologiyasiga ega boʻlib, bu tushunchalarni aniq ifodalash, ularning mohiyatini ochib berish va tadqiqotlar natijalarini samarali yetkazishda xizmat qiladi.

Termin soʻzi lotincha “terminus” (“chegara”, “chegara chizigʻi”) soʻzidan kelib chiqqan boʻlib, muayyan soha doirasida ishlatiladigan maxsus tushunchani yoki ilmiy hodisani aniq ifodalovchi soʻz yoki soʻz birikmasidir. Termin – bu maʼlum bir fan, texnika yoki kasb-hunar sohasida qoʻllaniladigan soʻz yoki soʻz birikmasi boʻlib, u shu sohadagi aniq tushunchani ifodalaydi. Terminlar odatdagi lugʻaviy birliklardan farqli ravishda, koʻpincha bitta aniq maʼnoni anglatuvchi, birmaʼnolilikni talab qiluvchi, rasmiy yoki yarim-rasmiy darajada kelishib olingan, belgilangan boʻlishi lozim. Ushbu xususiyati tufayli terminlar ilm-fan taraqqiyotida, maxsus adabiyotlarda, rasmiy hujjatlarda, shu jumladan, turli xil davra suhbatlari va ilmiy konferensiyalarda keng qoʻllaniladi [1:25].

Fan va texnikada terminlar fanning ichki rivojlanishiga ham, uning tashqi – yaʼni xalqaro integratsiyaga moslashuv jarayonlariga ham taʼsir koʻrsatadi. Masalan, lingvistikada *fonema*, *morfema*, *sintaksis* singari tushunchalar, matematikada *funksiya*, *hosila*, *logaritm*, kimyoda esa *valentlik*, *molekula*, *ion* kabi terminlar barchaga maʼlum boʻlgan ilmiy atamalardir. Terminning muhim jihati shundaki, u oʻz ifodasida faqat bitta fanga xos nisbatan aniq, tor doiradagi maʼnoni aks ettiradi yaʼni, odatdagi lugʻaviy soʻzlar turli maʼnolarga ega boʻlishi mumkin boʻlsa (koʻp maʼnolilik, sinonimiya, antonimiya kabilar), terminlarda bu holat imkon qadar cheklanadi yoki umuman boʻlmasligi lozim, chunki fanda noaniqlik yoki xato talqinga oʻrin qolmasligi kerak [2:76].

Quyidagi 1-jadval turli fanlarga oid asosiy terminlarni tizimli tarzda yoritadi. Har bir termin o'z fani uchun muhim nazariy va amaliy ahamiyatga ega bo'lib, ilmiy tahlil va tadqiqotlarda keng qo'llaniladi [3:87].

1-jadval.

Turli fanlardagi asosiy ilmiy terminlar.

Fan nomi	Ilmiy terminlar	Tavsifi
Lingvistika	fonema, morfema, sintaksis, semantika, pragmatika	Tildagi tovushlar, so'zlarning tuzilishi, gap qurilishi, ma'no va kontekstning o'zaro bog'liqligini o'rganadigan tushunchalar.
Matematika	funksiya, hosila, logaritm, integral, matritsa	Matematik jarayonlar va nazariyalar bilan bog'liq asosiy atamalar, funksiyalarni modellashtirish va matematik hisoblarni amalga oshirishda qo'llaniladi.
Kimyo	valentlik, molekula, ion, atom, reaksiya	Kimyoviy moddalarning xossalari, ular orasidagi o'zaro bog'lanish va jarayonlarni ifodalash uchun ishlatiladigan terminlar.
Biologiya	gen, xromosoma, fotosintez, sitoplazma, mitoxondriya	Hayotning genetik asoslari, hujayra jarayonlari va biologik mexanizmlarni tushuntiruvchi asosiy terminlar.
Fizika	energiya, impuls, kvant, elektromagnit, termodinamika	Fizik jarayonlar, moddaning xossalari va energiya almashinuvi bilan bog'liq ilmiy tushunchalar.
Informatika	algoritm, bit, ma'lumotlar bazasi, tizim, kriptografiya	Raqamli texnologiyalar va ma'lumotlarni qayta ishlashga oid tushunchalar.
Iqtisodiyot	bozor, inflatsiya, budjet, kapital, tashqi savdo	Moliyaviy va iqtisodiy jarayonlarni tushuntirishda ishlatiladigan tushunchalar.
Adabiyotshunoslik	janr, syujet, konflikt, intertekstualik, metafora	Adabiyot tahlili va asarlar mazmunini ochib berishda asosiy vosita bo'lgan ilmiy atamalar.

Fanlarning rivojlanishi ularning terminologik bazasiga bevosita bog'liq. Ushbu terminlar ilmiy jarayonlarning samaradorligini oshirish, bilimlarni tizimlashtirish va muloqotni soddalashtirishda muhim rol o'ynaydi. Jadvalda keltirilgan misollar fanlararo o'zaro aloqalarni ham yoritib, o'quvchilarning ko'p qirrali bilimga ega bo'lishiga yordam beradi.

Terminlar maxsus fan yoki tarmoq doirasida biror tushunchani ifodalash bilan birga, o'sha tushunchani o'rganish, rivojlantirish, ta'riflash, baholash imkonini ham beradi. Masalan, *lingvokulturalogiya* atamasi til va madaniyat o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni o'rganadigan sohani aniq ko'rsatadi. Bunday misollardan ko'rinadiki, har qanday termin o'z ichida ilmiy va amaliy ma'noni jamlagan bo'ladi.

Terminlarning umumiy ta'rifiga doir yondashuvlar turlicha bo'lishi mumkin. Ba'zi tadqiqotchilar termin so'zni oddiy lug'aviy birliklardan farq qiladigan lingvistik kategoriya sifatida qarashsa, ayrimlar uni "tirik hujjat" deya ta'riflashadi, chunki termin muloqot jarayonida mutaxassislar o'rtasida tez-tez qo'llaniladi, shu bilan birga rasmiy hujjatlarda ham

mustahkam o‘rin tutadi. Xullas, termin atamasi keng ma’noda qo‘llanilsa-da, aslida uni “maxsus soha tushunchasining ifodasi” sifatida qabul qilish ayni muddao bo‘ladi.

Terminologiya – bu terminlarning kelib chiqishi, shakllanishi, rivoji, sohalar bo‘yicha tarkib topishi va tarqalishini o‘rganuvchi maxsus fandır. Terminologiya fanining tamal toshi Yevropa ilmiy maktablarida XX asrning birinchi yarmida qo‘yila boshlagan. Keyinchalik butun dunyo miqyosida terminologik tadqiqotlar rivojlanib, har bir til uchun terminlarning o‘ziga xos tuzilishi, xususiyatlari aniqlab borildi [4:98].

Terminologiya bo‘yicha yetakchi olimlardan biri Avstriyalik E.Vuster hisoblanadi. U terminlarni standartlashtirish, ularning taxminiy ma’nolarga ega bo‘lmasligi, faylasuflar tomonidan ham, olimlar tomonidan ham aniq tushunchaga ega bo‘lishi zarurligini ta’kidlardi. Bu yondashuvga ko‘ra, terminlar iloji boricha xalqaro miqyosda tushunarli bo‘lishi lozim, chunki ilm-fan umumbashariy taraqqiyotning asosiy suyaklaridan biridir.

2-jadval.

Termin va uning xususiyatlari bo‘yicha ilmiy qarashlar tahlili

Olimlar	Termin haqida olimlarning fikrlari
Eugen Wyster	Terminlar maxsus fan yoki soha tushunchalarini aniq ifodalash uchun yaratilgan bo‘lib, ular birma’nolik (monosemiya) tamoyiliga asoslanadi.
Maria Teresa Cabre	Terminlar nafaqat fanlar o‘rtasidagi aloqa tilidir, balki ular fanning metodologik rivojlanishini ham ta’minlaydi.
Lev V.Shcherba	Terminlar ilmiy-tadqiqot jarayonida tushunchalarni izchil va aniq ifodalash, ommabop leksikadan tafovutlanish zaruriyatidan kelib chiqadi.
Sergey V.Grinev	Terminlar ilmiy matnlarning kommunikativ samaradorligini oshiradi, chunki ular fanning ixtisoslashgan leksik qatlamidir.
S.T. Suprun	Termin boshqa lug‘aviy birliklardan qat’iy aniqlik va standartlashganlik bilan farqlanadi, definitiviyalik tamoyiliga tayanadi.
John Lyons	Terminlar semantik jihatdan yuqori aniqlikni talab qiladi, chunki ular ilmiy muloqotda noto‘g‘ri talqinlar oldini oladi.
Peter Faber	Terminlar lingvistik vosita bo‘lib, ular ma’lum konseptual tuzilmalarni ifodalaydi va kognitiv tahlil jarayonida muhim o‘rin tutadi.
K.Hartmann	Terminlar ilmiy lug‘at boyligining poydevori sifatida soha doirasida me’yoriylik va shaffoflikni ta’minlashga xizmat qiladi.
Roman Jakobson	Terminlar kommunikativ jarayonlarda “kod” funksiyasini bajaradi, ilmiy kontekstda esa shartli belgilar tizimi sifatida ishlaydi.
Geoffrey Leech	Terminlar fanning maxsus sohasida ma’no qatlamlarini kengaytirish vositasi bo‘lib, konnotativ bo‘yoqlardan xoli bo‘lishi maqsadga muvofiq.

Termin tushunchasi lingvistikada alohida e’tiborga loyiq bo‘lib, ilm-fan va texnika sohalarida maxsus leksik birlik sifatida foydalaniladi. Filologlar va lingvistlar terminlarning lug‘aviy va semantik xususiyatlarini, ularning boshqa leksik birliklardan farqlanuvchi jihatlarini chuqur o‘rgangan. Yuqoridagi 2-jadvalda dunyo miqyosidagi taniqli filolog va lingvistlarning termin haqida bildirilgan fikrlari jamlanib, ularning ilmiy mazmuni va funksional ahamiyati yoritilgan. Terminlarning birma’nolik, aniqlik, normativlik va tizimlilik tamoyillari ularning ilmiy muloqotdagi o‘rnini aniqlashda asosiy mezon hisoblanadi.

Terminlar ilmiy tushunchalarni izchil va aniq ifodalashda muhim vosita bo'lib, ular maxsus fanlar rivojida va xalqaro ilmiy muloqotda alohida o'rin tutadi. Jadvalda keltirilgan filolog va lingvistlarning fikrlariga ko'ra, terminlarning asosiy xususiyatlari – birma'nolilik, aniqlik, standartlashganlik va konnotativ neytrallik bo'lib, ular ilmiy ta'riflarning aniqligini va shaffofligini ta'minlaydi. Ushbu xulosalar terminlarning fanlararo muloqotda qanday ahamiyatga ega ekanligini yana bir bor tasdiqlaydi. Terminologiyani o'rganish nafaqat lingvistik tadqiqotlar, balki ilmiy va texnik taraqqiyot uchun ham dolzarb vazifa ekanligini ko'rsatadi.

Terminologiya fani, shuningdek, lingvistika, mantiq, informatika, huquq, falsafa va hatto sotsiologiya bilan ham aloqada rivojlanadi. Misol uchun, lingvistik terminologiya lingvistik tushunchalarni o'rganishda muhim rol o'ynasa, huquqiy terminologiya qonun hujjatlarining mazmunini tushunish va tatbiq etishda asosiy o'rinni egallaydi. Texnik terminologiya texnika, muhandislik, kompyuter texnologiyalari singari sohalarida ilmiy ifodalarga zamin yaratadi [9:23].

Termin tushunchasining ilmiy asoslari to'rtta muhim tamoyilga asoslanadi. Bir ma'nolilik tamoyili har bir terminning bitta tushunchani ifodalashini ta'minlaydi, bu esa chalkashliklarning oldini oladi. Aniqlik tamoyiliga ko'ra, termin ta'riflari iloji boricha aniq va ko'p ma'nolilikdan xoli bo'lishi kerak. Standartlashuv esa terminlarning keng ilmiy jamoatchilik tomonidan qabul qilingan shaklda qo'llanishini talab qiladi, bu ularning bir xilda tushunilishini kafolatlaydi. Tizimlilik tamoyili esa terminlar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni ta'minlab, muayyan fan doirasida yaxlit terminologik tizimni shakllantirishga xizmat qiladi.

Terminlar tilning maxsus qatlamini tashkil etib, lug'aviy birliklardan farqli ravishda ilmiy, texnik yoki ixtisoslashgan ma'nolarni ifodalaydi. Ular ko'p ma'nolilikdan xoli bo'lish tamoyiliga asoslanadi, ya'ni odatda bir tushunchani ifodalaydi, garchi ayrim hollarda sinonimlik yoki ko'p ma'nolilik yuzaga kelishi mumkin bo'lsa ham, bu holat kamaytirilishi kerak. Terminlar uslubiy neytralligi bilan ajralib turadi, ya'ni ular emotsional-ekspressiv bo'yoqlardan holi bo'lib, aniq va mantiqiy mazmuni ifodalashga xizmat qiladi. Bundan tashqari, terminlarning tanlangan sfera doirasida qo'llanilishi ularni umumiy so'zlardan ajratadi. Masalan, "oksidlanish" kimyo fanida o'ziga xos aniq ma'noni anglatadi, lekin boshqa kontekstlarda bunday ilmiy-texnik mazmunga ega bo'lmasligi mumkin. Shu sababli, terminlar o'ziga xos aniq va ixtisoslashgan xususiyatlarga ega lug'aviy birliklardir.

Shuningdek, terminlar bir tilda tuzilishi yoki boshqa tillardan qabul qilinishi mumkin. Ko'plab ilmiy atamalar yunoncha, lotincha, arabcha, ruscha va inglizcha ildizlarga asoslangan bo'lib, bu ham terminlarning lug'aviy xususiyatlarini shakllantirishda muhim omildir. Ba'zan bitta tilda paydo bo'lgan terminlar o'zgalash yozuv sistemalariga integratsiya qilinadi. Masalan, *fizika*, *matematika*, *grammatika* kabi so'zlar asliyatini yunon yoki lotin bo'lsa-da, ular o'zbekcha bo'lib ketgan.

Terminologik birliklar ilmiy tasnifda maxsus turkumni tashkil etib, o'ziga xos xususiyatlarga ega. Maxsus doirada ishlatilishi ularning asosiy belgilaridan biri bo'lib, har bir termin bir fan, kasb-hunar yoki texnik sohaga xos bo'ladi. Masalan, tibbiyotda *diagnostika* yoki *rentgenografiya* kabi terminlar faqat tibbiy jarayonlarga tegishli. Terminlar izchillik va tizimlilik tamoyiliga asoslanadi, ya'ni ular bir-biri bilan bog'liq bo'lib, yagona terminologik tizimni tashkil etadi. Masalan, lingvistikadagi *morfema* termini *fonema*, *leksema* kabi atamalar bilan izchil aloqada mavjud. Shuningdek, har bir termin muayyan definitsiyaga ega bo'lib,

fanga xos nazariy printsiplarga asoslanadi va fan rivojlangan sari definitsiya takomillashadi. Terminlarning yana bir muhim xususiyati standartlashtirilishidir, bu jarayon turli davlatlar va xalqaro tashkilotlar, masalan, ISO tomonidan muvofiqlashtiriladi. Ushbu xususiyatlar terminologik birliklarning ilmiy-nazariy va amaliy ahamiyatini yanada oshiradi.

Bundan tashqari, terminologik xususiyatlar terminlarning bevosita ilmiy adabiyotlar, darsliklar, turli ma'lumotnomalar (kataloglar, referativ jurnallar, elektron bazalar)da keltirilishi, belgilanishi bilan ham bog'liq. Hozirgi kunda ayniqsa elektron resurslar – masalan, onlayn terminologik bazalar – keng rivojlanib, ilmiy hamjamiyat uchun katta qulaylik yaratmoqda. O'qituvchilar va talabalar, mutaxassislar ana shunday bazalardan foydalanib, terminlarning to'g'ri qo'llanishi, tarixi, ekvivalentlari haqida ma'lumot olishlari mumkin. Bu jarayon terminologik xususiyatlarning amaliy tusini kuchaytiradi.

Terminlar ilmiy, texnik va ixtisoslashgan sohalarda maxsus leksik qatlamni tashkil etib, fan va texnologiyalar rivojida asosiy vositalardan biri sifatida qaraladi. Ular umumiy lug'aviy birliklardan o'zining monosemiya, aniqlik, tizimlilik va normativlik kabi xususiyatlari bilan farqlanadi. Terminlarning aniq ta'riflarga ega bo'lishi, standartlashtirilishi va kasbiy sohaga cheklangan holda qo'llanilishi ularning maxsus xususiyatlarini belgilaydi. Quyidagi 3-jadvalda terminlarning asosiy lingvistik xususiyatlari va tamoyillari tizimli tarzda yoritilgan [10:78].

O'zbek tilida terminlar tizimini shakllantirish jarayoni uzoq va boy tarixga ega bo'lib, xalqning ilmiy, madaniy va iqtisodiy taraqqiyoti bilan uzviy bog'liqdir. Bu jarayon XIX asr oxiridagi jadidlar harakati bilan boshlanib, keyinchalik Sovet davri, mustaqillik yillaridagi milliy uyg'onish va zamonaviy raqamli davrda o'z rivojini davom ettirdi. Terminlar tilshunoslikning maxsus qatlami sifatida har bir ilmiy va texnik tushunchaning aniq, izchil ifodasini ta'minlab, davlat siyosati, xalqaro hamkorlik va ta'lim jarayonining ajralmas qismiga aylangan.

Shunday qilib, terminologiya fanining chuqur tadqiq etilishi, atamalarni me'yorlash va muntazam ravishda yangilash – bu nafaqat lingvistlarning, balki butun ilmiy hamjamiyat, mutaxassislar, tarjimonlar, darslik mualliflari, noshirlar, ilm-fan va ta'lim sohasida faoliyat yurituvchi barcha insonlarning muhim vazifasidir. Bu vazifa ayni paytda milliy tilni asrab-avaylash, uni zamon bilan hamnafas rivojlantirish, global maydonda ham o'zbek tilining ilmiy salohiyatini namoyon qilishdek buyuk maqsadlarga xizmat qiladi.

XULOSA

Yuqoridagi tahlildan ma'lum bo'ladiki, terminlar ilm-fan va texnika ravnaqi uchun zarur bo'lgan eng muhim leksik birliklardir. Ularning birma'nollik, aniqlik, normativlik va tizimlilik xususiyatlari ilmiy muloqotda aniqlik va shaffoflikni ta'minlaydi. O'zbek tilida terminlar tizimining shakllanishi va rivojlanishi esa tarixiy jarayon bo'lib, jadidlar davridagi ilk muqaddimadan tortib, sovet davriga, keyinchalik mustaqillik yillariga qadar o'z evolyutsiyasi davomida milliy lug'at boyligini boyitib keldi.

Bugungi kunda xalqaro terminlarni asliy shaklda saqlab qolish yoki mahalliyashtirish bo'yicha qarorlar qabul qilish, zamonaviy fanda paydo bo'layotgan yangi tushunchalar uchun o'zbekcha atamalarni ishlab chiqish, elektron platformalarda terminlarni me'yorlashda ilmiy-texnik hamjamiyat hamkorligining zarurligi yana-da ortib bormoqda.

Terminologiyani me'yorlash, uni muntazam ravishda yangilash – milliy tilning ilmiy salohiyatini mustahkamlash, ta'lim va tadqiqot jarayonlarini zamon talabiga mos tutish uchun muhim shartdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Wüster E. (1979). Introduction to the General Theory of Terminology and Terminological Lexicography. Springer.
2. Щерба Л. В. Языковая система и речевая деятельность / Л. В. Щерба. — М.: Наука, 1957. — (Серия «Лингвистические исследования»).
3. Гринев С. В. Введение в терминоведение / С. В. Гринев. — М.: Московский лингвистический университет, 1993. — 240 с.
4. Лайонз Дж. Семантика / Дж. Лайонз. — Кембридж: Cambridge University Press, 1977. — 2 т.
5. Якобсон Р. Metalanguage as a linguistic problem // Selected writings. Vol. 2 / Р. Якобсон. — The Hague: Mouton, 1956. — С. 78–89.
6. Cabre T. (1999). Terminology: Theory, Methods and Applications. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
7. Xudayberganov N. (2008). O'zbek terminologiyasi taraqqiyoti masalalari. Toshkent: O'zbekiston Milliy universiteti nashriyoti.
8. O'zbekistan Respublikasi "Davlat tili to'g'risida"gi Qonuni (1989, 1995, 2020 yillardagi tahrirlar).
9. O'zbek tilining izohli lug'ati (2006 – 2008). Toshkent: O'zR FA "Fan" nashriyoti.
10. Супрун Т. Б. Термин и его функции в научном тексте / Т. Б. Супрун. — М.: Изд-во МГУ, 2004. — 128 с.

INNOVATIVE
ACADEMY